

Bir Aile Sağlığı Bölgesindeki 18-49 Yaş Arası Kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık Düzeylerinin ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Determination of Health Literacy Levels and Factors Affecting
the E Literacy Levels of Women 18-49 in a Family Health Area

Ümmühan Aktürk

İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Malatya

Yazışma Adresi / Correspondence:
Ümmühan Aktürk

İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Malatya
T: +90 422 341 02 20 E-mail: ummuhan.akturk@inonu.edu.tr

Öz

- Amaç:** Bu araştırma 18-49 yaş grubu kadınların e-sağlık okuryazarlığı tutumlarının ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.
- Yöntem:** Tanımlayıcı olarak yapılan çalışmada evreni bir İl Merkezinde Sağlık Müdürlüğüne bağlı hizmet veren bir aile sağlığı merkezine başvurmüş olan, 18-49 yaş arası, kadınlarla gerçekleştirilmiş, tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Aile Sağlığı Merkezinde 18-49 yaş grubu 2496 kadın yer almaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü güç analizi ile %95 güven aralığında 0.05 yanlıgı düzeyinde 0.25 etki büyüklüğünde 0.95 evreni temsil gücüyle 212 kişi olarak belirlenmiştir. Veriler; Kişisel Bilgi Formu, E Sağlık Okur Yazarlık Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin dağılımında, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum, maksimum ve yüzde parametreleri, karşılaştırılmalarında ise Anova varyans analizi ve Student t-testi kullanılmıştır.
- Bulgular:** Araştırmada kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puan ortalaması 28.87±9.1'dir. Araştırmada kadınların yaş, medeni durum, algıladıkları aile gelir düzeyi, eğitim düzeyi, algılanan sağlık durumu ile E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (p<0.05).
- Sonuç:** Kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır.
- Anahtar Kelimeler:** Kadın, E Sağlık Okur Yazarlık

Abstract

- Object:** This study was conducted to determine the attitudes of e-health literacy among 18-49 age group women and the factors affecting them.
- Methods:** In the descriptive study, the universe is a descriptive type work done with women between the ages of 18-49, who applied to a family health center that is affiliated to the Health Directorate in a city center. The Family Health Center has 2496 women aged 18 to 49 years. The sample size of the study was determined as power of 0.25 at the 95% confidence interval and 0.25 at the magnitude of effect. Data; The Personal Information Form was collected using the E Health Literacy Scale. Arithmetic mean, standard deviation, minimum, maximum and percentage parameters were used in the distribution of data, while Anova variance analysis and Student t-test were used in comparison.
- Results:** The mean E-Health Literacy Scale score of women in the study was 28.87 ± 9.1. There was a significant relationship between the age, marital status, perceived family income level, education level, perceived health status and E-Health Literacy scale score in the survey (p <0.05).
- Conclusion:** Women's E-Health Literacy scores were found to be high.
- Key words:** Women, E Health Literacy

AKTÜRK

Bir Aile Sağlığı Bölgesindeki 18-49 Yaş Arası Kadınların E-Sağlık Okuryazarlık Düzeylerinin ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Giriş

Modern sağlık sistemlerinin, sağlık hizmetinden yararlanan bireylerden beklentisi giderek artmaktadır. Sağlık bakımında artan öz sorumluluk nedeniyle bireylerden kendi sağlık sorumluluklarını almaları, bilgiyi anlamaları, kendileri ve başkaları için sağlık kararları almaları yönünde yeni roller üstlenmeleri istenebilir. Tüm bu taleplerin temelinde kişilerin sağlık okuryazarlığı becerileri yer alır¹. En az kırk yıldır sağlık literatüründe yer alan sağlık okuryazarlığının birbirine benzer içeriklere sahip çok çeşitli tanımları vardır^{2,3,4}. Halk Sağlığı alanında çalışan Sorensen sağlık okuryazarlığı ile ilgili yapılmış olan araştırmaları incelemiş ve içinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Amerikan Tabipleri Birliği (AMA), Amerikan Tıp Enstitüsü (IOM) gibi kuruluşların tanımlarının da olduğu 17 sağlık okuryazarlığı tanımının içerik analizini yapmış ve yeni bir tanım oluşturmuştur. Bu tanıma göre sağlık okuryazarlığı "okur-yazarlıkla ilişkili olarak, yaşam kalitesini yükseltmek ve sürdürmek için günlük yaşamda sağlık hizmetleri, hastalıkların önlenmesi ve sağlığın geliştirilmesi ile ilgili kararlar almak ve yargıda bulunmak amacıyla, sağlık bilgisine erişmek, sağlık bilgisini anlamak, değerlendirmek ve kullanmak için gerekli olan bilgi, motivasyon ve yeterliliğidir"⁵.

Sağlık okuryazarlığı bireyin sağlıklıyla ilgili bilgi kaynaklarına etkili biçimde erişip kullanma kapasitesini iyileştirdiği için yetkilendirme açısından da önem taşır. Birey okuryazarlık düzeyinin düşük olması durumdan sosyal ve kültürel açıdan gelişemez ve sağlığı bu durumdan olumsuz etkilenir⁶.

Sağlık Bakanlığı e-sağlık kavramını; bilgi ve iletişim teknolojilerinin tüm fonksiyonlarının bireylerin ve hastaların sağlığının iyileştirilmesinde ve sağlık hizmetlerine ulaşılabilirliği artırmak, sağlık sektöründe yer alan tüm kişilere kaliteli, verimli ve etkili hizmetlerin sunumu için kullanılması şeklinde tanımlamaktadır⁷.

İnternet; bugünün dünyasında birçok konuda bilgi kaynağı olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. İnternette sağlıklıyla ilgili bilgi arayan kişilerin yaklaşık yarısı internetin sağlık sorunlarını anlamada ve doktorları ile iletişim kurmada önemli bir etkisi olduğunu belirtmektedir⁸.

Yapılan bazı araştırma sonuçlarına göre bireylerin sağlık okuryazarlığının yetersiz olması, sağlık bilgisinin yetersiz olmasıyla hastalanma riskinde artışa, tedavi yöntemlerini anlamada düşüşe ve hastaneye yatma oranında artışa yol açmaktadır. Ayrıca sağlık okuryazarlığı düşük olan bireyler koruyucu sağlık hizmetlerini daha az kullanmakta, gereksiz hastane başvuruları yaparak sağlık hizmetleri harcamalarında artışa, kanser gibi erken teşhis edilebilen durumlar için erken tarama sıklığında azalmaya böylece yüksek morbidite ve mortalite oranlarına yol açmaktadır⁹⁻¹³.

Kadınların sağlık sorunları ve hastalık riskleri kadın ve sağlık alanında ele alınması gereken konuların başında gelmektedir. Kadın sağlığı; aile ve toplumdan kaynaklanan psiko-sosyal faktörler, kadının bireysel sağlık durumu, doğurganlık davranışı, sağlık hizmetlerinin kalitesi gibi pek çok faktörden etkilenmektedir. Kadınların beklenen yaşam süresi erkeklere kıyasla daha fazladır; ancak hemen hemen tüm toplumlarda kadınların erkeklere göre daha fazla hastalık ve stres yaşadıkları bildirilmektedir. Kadınların daha uzun yaşamaları, onların ileri yaşlardaki daha yüksek hastalık oranlarının bir nedenidir. İkincisi, kadınlar ve erkeklerin üreme ile ilgili hastalık yükleri incelendiğinde, kadınların üreme sağlığı sorunlarını erkeklerden çok daha fazla yaşadıkları ve bu durum özellikle üreme çağıında (15-49 yaş arası) daha da arttığı görülmektedir¹⁴.

Kadın sağlığı açısından önemli bir dönem içerisinde olan 18-49 yaş grubu sağlık okuryazarlık düzeyi belirlemek gereklidir. Ülkemizde bu konuda sınırlı araştırmada bulunmaktadır. Bu araştırma 18-49 yaş grubu kadınların e-sağlık okuryazarlığı tutumlarının ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi böylece toplumun sağlığını koruma, geliştirme amacıyla sağlık personelinin yaptığı eğitim, danışmanlık ve klinik bakımın desteklenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma, Aralık-Şubat 2017 tarihleri arasında Malatya İl Merkezinde Sağlık Müdürlüğüne bağlı hizmet veren bir aile sağlığı merkezine başvurmuş olan, 18-49 yaş arası, kadınlarla gerçekleştirilmiş, tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Aile Sağlığı Merkezinde 18-49 yaş grubu 2496 kadın yer almaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü güç analizi ile %95 güven aralığında 0.05 yanılğı düzeyinde 0.25 etki büyüklüğünde 0.95 evreni temsil gücüyle 212 kişi olarak belirlenmiştir.

Çalışmaya Alınma Kriterleri

- 40-64 yaş arasında kadın olma
- Okuma yazma biliyor olma
- İletişime ve iş birliğine açık olma

Verilerin Toplanması

Veriler Aralık 2017- Şubat 2018 tarihleri arasında toplandı. Verileri toplamak için araştırmacı tarafından oluşturulan Tanıtıcı Özellikler Formu ve Norman ve Skinner tarafından geliştirilen e-Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği kullanıldı. Veriler Aile Sağlığı Merkezindeki kadınlarla tek tek görüşülerek, araştırmacı tarafından sorular okunarak alınan cevaplar doğrultusunda doldurulmuştur. Ortalama bir görüşme 15 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Form araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup kadınların sosyo-demografik özelliklerini içeren toplam 8 sorudan oluştu.

E-Sağlık Okuryazarlığı (e HEALS: THE EHEALTH LİTERACY SCALE) Ölçeği; Norman ve Skinner tarafından 2006 yılında geleneksel okuryazarlık, sağlıkla ilgili okuryazarlık, bilgi alma, bilimsel araştırma, medya okuryazarlığı ve bilgisayar okuryazarlığının belirlenmesine yönelik olarak geliştirilmiştir¹⁵. Bu ölçek; internet kullanmayla ilgili 2 madde ve internet tutumunu ölçen 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri; 5'li likert tipi ölçekleme yöntemi ile "1= kesinlikle katılmıyorum, 2= katılmıyorum, 3= kararsızım, 4= katılıyorum, 5= kesinlikle katılıyorum" şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekten en düşük 8 puan, en yüksek 40 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan, e-sağlık okuryazarlığının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması Coşkun ve Bebiş tarafından (2015) gerçekleştirilmiştir. E-Sağlık Okuryazarlığı Ölçeğinin Cronbach alfa değeri 0.78 bulunmuştur¹⁶. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.80 olarak saptanmıştır. Araştırmanın uygulanabilmesi için ilgili kurumlardan yazılı etik onay ve kadınlardan sözlü onam alınmıştır. Veriler SPSS 16.0 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin dağılımında, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum, maksimum ve yüzde parametreleri, karşılaştırılmalarda ise Anova varyans analizi ve Student t-testi kullanılmıştır. Analizde istatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ alınmıştır.

Journal of Human Rhythm
2018;4(1):52-58

AKTÜRK

Bir Aile Sağlığı Bölgesindeki 18-49 Yaş Arası Kadınların E-Sağlık Okuryazarlık Düzeylerinin ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

AKTÜRK

Bir Aile Sağlığı Bölgesindeki 18-49 Yaş Arası Kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık Düzeylerinin ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Bulgular

Araştırmaya katılan kadınları sosyo-demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur. Araştırmada kadınların yaş ortalaması 32.66 ± 7.0 , kadınların %45.3 28-37 yaş grubunda, %67.9 evli, %60.4 algıladıkları aile gelir durumunun orta olduğunu, %41.5 lise mezunu, %87 çalışmadığını, %7.2 algılanan sağlık durumunun iyi olduğunu, %.. 2 çocuk sahibi olduklarını, %78.5 eşinin çalıştığını ifade etmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Kadınların sosyo-demografik özellikleri		
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	SAYI	%
Yaş grubu		
18-27	58	27.4
28-37	96	45.3
38-49	58	27.4
Medeni durum		
Evli	144	67.9
Bekar	56	26.4
Boşanmış	12	5.7
Aile gelir		
Düşük	58	27.4
Orta	128	60.4
Yüksek	26	12.3
Eğitim düzeyi		
Okur yazar	5	2.4
İlköğretim	84	39.6
Lise	88	41.5
Üniversite	35	16.5
Çalışma durumu		
Çalışıyor	120	87.0
Çalışmıyor	18	13.0
Algılanan sağlık durumu		
İyi	100	47.2
Orta	98	46.2
Kötü	14	6.6
Çocuk sayısı		
1	44	
2	65	
3 ve üzeri	33	
Eşin Çalışma durumu		
Çalışıyor	113	78.5
Çalışmıyor	31	21.5

Araştırmada kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puan ortalaması 28.87 ± 9.1 olarak saptanmış. Ölçekten alınan puan ortalaması $\text{Min}=8$, $\text{Mak}= 40$ 'dir. Buna göre kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puan ortalamasının yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmada kadınların yaş, medeni durum, algıladıkları aile gelir düzeyi, eğitim düzeyi, algılanan sağlık durumu ile E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$). Araştırmada kadınların çalışma durumu, çocuk sayıları ve eşlerinin çalışma durumu ile E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanı arasında anlamlı bir

ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 2).

Tablo 2. Kadınların sosyo-demografik özellikleri ile E-Sağlık- Okur Yazarlık Ölçek puanının karşılaştırılması			
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	SAYI	E Sağlık-Okur Yazar Ölçek	p Anlamlılık
Yaş grubu			
18-27	58	30.22±9.9	F=5.957 p=0.003
28-37	96	26.13±9.7	
38-49	58	24.27±8.8	
Medeni durum			
Evli	144	29.75±10.2	Kw ² =7.321 p=0.026
Bekar	56	25.41±10.1	
Boşanmış	12	26.54±9.6	
Algılanan aile gelir düzeyi			
Düşük	58	31.28±8.9	Kw ² =2.321 p=0.008
Orta	128	26.88±9.9	
Yüksek	26	24.53±8.9	
Eğitim düzeyi			
Okur yazar	5	23.95±6.6	Kw ² =2.372 p=0.000
İlköğretim	84	25.78±8.3	
Lise	88	29.40±6.6	
Üniversite	35	36.85±7.2	
Çalışma durumu			
Çalışıyor	120	28.86±11.1	t=1.809 p=0.079
Çalışmıyor	18	27.18±8.6	
Algılanan sağlık durumu			
İyi	100	29.04±10.3	F=4.930 p=0.044
Orta	98	26.68±10.32	
Kötü	14	22.50±6.9	
Çocuk sayısı			
1	44	30.54±11.2	F=4.930 p=0.072
2	65	26.33±9.4	
3 ve üzeri	33	24.54±9.9	
Eşin çalışma durumu			
Çalışıyor	113	26.45±10.4	t=1.190 p=0.130
Çalışmıyor	31	27.36±9.5	

Tartışma

Araştırmada kadınların yaş grupları ile E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Buna göre 18-27 yaş grubundaki kadınların Sağlık Okur Yazarlık puanlarının daha yüksek olduğu yaş ilerledikçe puanın azaldığı gözlenmiştir. Literatürdeki çalışmalar araştırmamızdan farklı yaş grubunda yapılmış olsa da yaş arttıkça sağlık okur yazarlığı azaldığı saptanmıştır^{17,18,19,20}. Bu duruma ilerleyen yaşla birlikte eğitim seviyesinin azalması, internet kullanımının azalması neden olmuş olabilir.

Kadınların medeni durumları ile E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Evli kadınların sağlık okuryazarlık puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Çimen ve Bayık'ın yaptıkları çalışmada araştırmamızla benzer şekilde evlilerin sağlık okur yazarlık puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumun evlilerin kendi sağlıklarının yanında çocuk,

Journal of Human Rhythm
2018;4(1):52-58

AKTÜRK

Bir Aile Sağlığı Bölgesindeki 18-49 Yaş Arası Kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık Düzeylerinin ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

AKTÜRK

Bir Aile Sağlığı Bölgesindeki 18-49 Yaş Arası Kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık Düzeylerinin ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

eş bakımında üstlenmelerinden kaynaklanmış olabilir¹⁷.

Araştırmada kadınların algıladıkları aile gelir düzeyi ile E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Aile gelir düzeyi yüksek olan kadınların ölçek puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Literatürdeki çalışmalarda araştırmamızla paralel şekilde gelir düzeyi arttıkça okuryazarlık puanlarının da arttığı saptanmıştır^{5,12,17,21,22}.

Araştırmada kadınların eğitim düzeyi ile E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Eğitim düzeyi üniversite olan kadınların Sağlık Okur Yazarlık puanlarının daha yüksek olduğu yaş ilerledikçe puanın azaldığı gözlenmiştir. Literatürdeki çalışmalarda araştırmamızla paralel şekilde eğitim düzeyi arttıkça okuryazarlık puanlarının da arttığı saptanmıştır^{17,21,22,23,24}.

Araştırmada kadınların algıladıkları sağlık düzeyi ile E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Sağlık düzeyini iyi olarak algılayan kadınların Sağlık Okur Yazarlık puanlarının daha yüksek olduğu yaş ilerledikçe puanın azaldığı gözlenmiştir. Literatürdeki çalışmalarda sağlık durumunu fiziksel ve ruhsal olarak iyi algılayanların sağlık okur yazarlık puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır^{17,20,23,25,26,27}.

Sonuç

Bu araştırmaya göre 18-49 yaş grubu kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puan ortalaması (28.87 ± 9.1) yüksek olduğu, kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık ölçek puanının yaş, medeni durum, algıladıkları aile gelir düzeyi, eğitim düzeyi, algılanan sağlık durumundan etkilendiği saptanmıştır.

1. Nielsen-Bohlman L, Panzer MA, Kindig DA. Health Literacy: A Prescription to End Confusion. Institute of Medicine, The National Academies Press, Washington, 2004: 20-65.
2. Tones, Keith. "Health literacy: new wine in old bottles?." Health Education Research 17.3 2002:287-290.
3. World Health Organization. "Health promotion glossary." (1998). Accessed February 12, 2018, at <http://www.who.int/healthpromotion/about/HPR%20Glossary%201998.pdf>.
4. Nancy D, Berkman , Terry C, Davis L. Health Literacy: What Is It?. Journal of Health Communication: International Perspectives 2010; 15:S2, 9-19.
5. Sorensen K, Van den Broucke S, Fullam J, Doyle G, Pelikan J, Slonska Z, Brand H; (HLS-EU) Consortium Health Literacy Project European. Health literacy and public health: a systematic review and integration of definitions and models. BMC Public Health. 2012; 25:12:80.
6. T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2012). Sağlıkın Teşvihi ve Geliştirilmesi Sözlüğü. 1. basım, Bakanlık Yayını, Ankara.
7. Özer Ö, Şantaş B, Budak F. Sağlık web sitelerinin kullanım düzeylerinin incelenmesi: örnek bir uygulama. E-journal of faculty of communication 2012; 4(1): 128-140.
8. Birru MS, Monaco VM, Charles L, Drew H, Nije V, Bierria T, Detlefsen E, Steinman RA. Internet usage by lowliteracy adults seeking health information: an observational analysis. Journal of Medical Internet Research 2004; 6(3): 25-29.
9. Johnston MV, Diab ME, Kim SS, Kirshblum S. Health Literacy, Morbidity and Quality of Life among Individuals with Spinal Cord Injury. J Spinal Cord Med 2005; 28(3): 230-40.
10. Howard DH, Gazmararian J, Parker RM. The Impact of Low Health Literacy on The Medical Costs Of Medicare Managed Care Enrollees. Am J Med 2005; 118(4): 371-7.
11. Safer RS, Kenan J. Health Literacy: The Gap Between Physicians and Patients. Am Fam Physician 2005; 72(3): 463-68.
12. Eichler K, Wieser S, Brugger U. The Costs of Limited Health Literacy: A Systematic Review. Int J Public Health 2009; 54(5): 313-24.
13. Entwistle V, Williams B. Health Literacy: The Need to Consider Images as well as Words. Health Expectations 2008; 11(2): 99-101.
14. Ayşe AKIN, Çiğdem ESİN, Kezban ÇELİK, 2004, Kadının Sağlık Hakkı ve Dünya Sağlık Örgütü'nün Avrupa'da Kadın Sağlığının İyileştirilmesine Yönelik Stratejik Eylem Planı, s. 2.
15. Norman CD, Skinner HA. eHEALS: The eHealth Literacy Scale. Journal of Medical Internet Research 2006; 8(4): 1-7.
16. Çoşkun S, Bebiş H. Adolesanlarda e-sağlık okuryazarlığı ölççeği: Türkçe Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Gülhane Tıp Derg 2015;57: 378-384.
17. Çimen Z, Temel BA. Kronik Hastalığı olan yaşlı bireylerde sağlık okuryazarlığı ve sağlık algısı ilişkisi ve sağlık okur yazarlığını etkileyen faktörlerin incelenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi 2017; 33(3):105-125.
18. Kutner, M., Greenberg, E., Jin, Y & et al. The Health Literacy of America s Adults: Results From the 2003 National Assessment of Adult Literacy (NCES 2006-483). U.S. Department of Education. Washington, DC: National Center for Education Statistics, (2006) . Retrieved July 31, 2017, from <https://nces.ed.gov/pubs2006/2006483.pdf>.
19. Özdoğan P Ş. Radyoterapi Alan Hasta ve Yakınlarının Sağlık Okuryazarlığı ve Gereksinimlerine Yönelik Öğretim Materyali Geliştirilmesi. Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara. 2014.
20. Toci E, Burazeri G, Sorenson K, & et al. Health Literacy and Socio-economic Characteristics Among Older People in Transitional Kosovo. British Journal of Medicine & Medical Research 2013;3(4): 1646-1658.
21. Özdemir H, Alper Z, Uncu Y& et al. Health Literacy Among Adults: A Study From Turkey. Health Education Research 2010;25(3): 464-477.
22. Pink B. Health Literacy in Australia. Canberra Time 2008:9-13. Retrieved December 20, 2018, from <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/4233.0>
23. Tokuda Y, Doba N, Butler JP & et al. Health Literacy and Physical and Psychological Wellbeing in Japanese Adults. Patient Education and Counseling 2009;75: 411-417.
24. HLS-EU CONSORTIUM (2012): Comparative report of health literacy in eight EU member states. The European Health Literacy Survey HLS-EU, online publication: Retrieved July 31, 2017, from <http://www.health-literacy.eu>
25. Baker DW. The Mean in Hand the Measure of Health Literacy. International Medicine 2006; 21,878-883.

26. Mancusa MJ. Health Literacy: A Concept / Dimensional Analysis. Nursing and Health Sciences 2008;10: 248-255.
27. Uğurlu Z, Sağlık Kurumlarına Başvuran Hastaların Sağlık Okuryazarlığının ve Kullanılan Eğitim Materyallerinin Sağlık Okuryazarlığına Uygunluğunun Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara. Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2011.34-90.

Journal of Human Rhythm
2018;4(1):52-58

AKTÜRK

Bir Aile Sağlığı Bölgesindeki 18-49 Yaş Arası Kadınların E-Sağlık Okur Yazarlık Düzeylerinin ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi